

«ԻՆՏԵՐՆԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2023

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ Ուսուցչի կողմից երեխաների ուսումնառության
ընթացքում նկատված կրթական կարիքների բացահայտումը

ԱՌԱՐԿԱ

Անգլերեն

ՀԵՂԻՆԱԿ

Լուսինե Թովմասյան

ՄԱՐԶ

Երևան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ
դպրոց

Միամանթոյի անվան հ. 162 հիմ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ԳԼՈՒԽ 1. ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԸ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄԱՆ ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ	5
1.1 Կրթական կարիքների բացահայտման գործընթացը երեխաների ուսումնական ընթացքում.....	5
1. 2 Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսում.....	8
ԳԼՈՒԽ 2. ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ	13
2.1. Հիմնական հասկացություններ.....	13
2.2. Սովորողների գործունեության գնահատման գործընթացը.....	17
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	20
ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	21

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության կարևորությունը:

Ջարգացած երկրների հանրակրթության կազմակերպման հարցերը համեմատելիս մի կողմից՝ նկատում ենք հարուստ բազմազանություն, մյուս կողմից՝ բավական շատ ընդհանրություններ: Հաճախ բազմազանության տպավորություն են ստեղծում ոչ էական տարբերությունները: Օրինակ՝ մի երկրում հանրակրթությունը եռաստիճան է, մյուսում՝ քառաստիճան, կամ մի երկրում հանրակրթությունը տասնամյա է, մեկ այլ երկրում՝ տասներկուամյա: Կան հանրակրթական առարկաների ցանկի տարբերություններ:

Որոշ երկրներ ունեն հարուստ կրթական ավանդույթներ ու պատմականորեն ձևավորված առանձնահատկություններ, որոնք այդ երկրներում պահպանվում ու զարգացվում են: Օրինակ՝ Անգլիայում հանրակրթական կրթօջախները մեծ անկախություն ու ազատություն ունեն, այդ երկրի հանրակրթական համակարգը խիստ ապակենտրոնացված է: Փոխարենը ֆրանսիականը խիստ կենտրոնացված է և հետևաբար, կրթօջախների ազատության աստիճանը ցածր է և այլն:

Ուսուցման գործընթացըն ուսուցիչների և աշակերտների կառավարվող և համակարգային փոխազդեցությունն է, որի նպատակն է ապահովել սովորողների կրթությունը, դաստիարակությունն ու զարգացումը : Ուսուցումը՝ որպես առանձնահատուկ ուսուցման գործընթաց, հենվում է մեթոդաբանական մի շարք հիմնադրույթների, ուսուցման եղանակների վրա:

Ուսուցման կազմակերպման ձևերը

Գոյություն ունեն ուսուցման կազմակերպման տարբեր եղանակներ: Ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձևը դասն է . ուսումնական աշխատանքը դպրոցներում ընթանում է դասի ձևով:

ժամանակի Ուսուցման կազմակերպման արդյունավետ եղանակներից է կառուցողական մանկավարժությունը:

Հետազոտության նպատակը.

Ուսուցչի կողմից, երեխաների ուսումնառության ընթացքում կրթական կարիքների բացահայտման ուղիների ու մեթոդների արժևորումը:

Հետազոտության խնդիրները

1. Դիտարկել, ուսումնական ծրագրերի ճիշտ պլանավորման, միջավայրային հարմարեցումների և անհրաժեշտ մասնագիտական ծառայությունների տրամա- դրման կարիք ունեցող երեխաների արագ բացահայտման ու աջակցության ուղիներն ու մեթոդները:

2. Դիտարկել դպրոցի, մանկավարժական կոլեկտիվի և ծնողների, սովորողներին աջակցման և ուղեկցման հնարավորություններն ու կիրառականությունը:

3. Դիտարկել դպրոցի մանկավարժական և սպասարկող անձնակազմի, սովորողների ու նրանց ծնողների հետ համագործակցության շրջանակը, արդյունավետության մեթոդաբանությունը:

ԳԼՈՒԽ 1.ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ ԵՐԵՄԱՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

1.1 Կրթական կարիքների բացահայտման գործընթացը
երեխաների ուսումնական ընթացքում

Կառուցողական մանկավարժությունն ընդհանուր հասկացություն է: Այն ոչ թե մեթոդ է, այլ մոտեցում, որը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ անհատն իր գիտելիքները ձևավորում (զարգացնում) է՝ ակտիվորեն մասնակցելով ճանաչողական գործընթացին: Այս մտավոր գործընթացի համար անհրաժեշտ է նաև, որ աշակերտը համագործակցի մյուսների հետ: Պարզեցված և համակարգված ուսումնական ծրագիրն աշակերտին չի կարող նման փորձառություն տալ, մինչդեռ իրական իրավիճակները կարող են:

Խիստ կարևոր է համընդգրկուն ուսումնական միջավայրի ստեղծումը: Տեղեկատվության աղբյուրն այլևս գրքերն ու ուսուցիչները չեն, այլ իրական կյանքը: Խմբային աշխատանքի միջոցով աշակերտները հնարավորություն ունեն իրական կյանքին նմանեցված իրավիճակներում որոնելու իրական խնդիրների լուծումներ՝ օգտագործելով տարբեր ձևեր և տարատեսակ եղանակներ: Կառուցողական մանկավարժության համար անհրաժեշտ են ուսման հատուկ պայմաններ, որոնք հնարավորություն կտան աշակերտներին համագործակցելու և օգնություն ցուցաբերելու միմյանց: Նրանք կարող են օգտվել մի շարք գործիքներից և տեղեկատվության աղբյուրներից՝ իրենց խնդիրները լուծելու և նպատակին հասնելու համար:

Անհատական համակարգիչներով կահավորված դասարաններում կարող են կիրառվել մի շարք մանկավարժական մեթոդներ և ուսման եղանակներ (ինչպես օրինակ՝ խնդրի լուծմանն ուղղված և նախագծերի վրա հիմնված ուսուցում): Անհատական համակարգիչներով համալրված դասարանները շատ ավելի հարմար են ուսման

ժամանակակից եղանակներ կիրառելու համար, քան ավանդական դասասենյակները, նույնիսկ եթե մեկ համակարգչից օգտվում է մի քանի աշակերտ: Պատշաճ կերպով կազմակերպված ուսման և աշխատանքային պայմաններում համագործակցային ճանաչողական գործընթաց կազմակերպելու համար բավարար է մեկ կամ երկու անհատական համակարգիչ¹:

Համագործակցային մանկավարժության նպատակն այնպիսի մեթոդների կիրառումն է, որոնք ուսման գործընթացը վերածում են սոցիալական շփման: Հիմնական իմաստն աշակերտների՝ որպես գործընկերների խմբի համագործակցությունն է: Գոյություն ունեն համագործակցային կրթության և ուսուցման բազմաթիվ մեթոդներ (նախագծերի մեթոդը, քննարկումը, խնդիրների լուծման վրա հիմնված և դիտարկման միջոցով իրականացվող ուսումը և այլն): Այս մեթոդներից յուրաքանչյուրի համար գոյություն ունեն համատեղ աշխատանքի տարատեսակ եղանակներ, վարժություններ և առաջարկություններ: Համագործակցային մեկ ճիշտ մեթոդ գոյություն չունի, սակայն կա համագործակցային մի քանի եղանակ, և ավելին՝ ներկայումս գոյություն ունեն հարյուրավոր վարժություններ և կազմակերպման եղանակներ: Հետևաբար ուսուցիչները կարող են այս կամ այն մեթոդը որդեգրելու փոխարեն ընտրել տվյալ մանկավարժական իրավիճակին համապատասխանող լուծում, իսկ այլ իրավիճակում՝ կիրառել այլ լուծումներ²:

¹Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: учебник для студ.пед.вузов. — М.: ВЛАДОС, 1999. — Кр. 1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.:

Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսումը, բացի գիտելիք փոխանցելուց, նպատակ է հետապնդում զարգացնել աշակերտի՝ խնդիրներ լուծելու և համագործակցելու կարողությունները: Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսման դեպքում աշակերտը պետք է ինքնուրույն հետազոտություն իրականացնի, կարողանա ըմբռնել խնդրի էությունը, ինչպես նաև ունենա SS ոլորտում որոշ գիտելիքներ. ուսուցման այս եղանակի նպատակներից է նաև նշված կարողությունների զարգացումը: Այս դեպքում ուսուցիչը կատարում է համակարգողի կամ խորհրդատուի դեր: Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսուցումն աշակերտներին սովորեցնում է, թե ինչպես է պետք սովորել: Աշակերտները սովորում են խմբի անդամների հետ համագործակցությամբ՝ լուծումներ գտնելով իրական կյանքից վերցված խնդիրների համար: Միաժամանակ նրանք սովորում են, թե ինչպես առավելագույնս արդյունավետ համակարգեն իրենց ուսման գործընթացը: Այս մեթոդի հիմնական իմաստն այն է, որ աշակերտի կարողություններն օգտագործվում են ոչ թե պատրաստի գիտելիք տրամադրելու, այլ գիտելիք քաղելու նպատակով: Այն դասարաններում, որտեղ աշակերտներն այս մեթոդն են կիրառում, նրանք հասկանում են, թե ինչպես է ուսումը դառնում գիտելիքի որոնման գործընթաց: Աշակերտների մոտ ձևավորվում է քննադատական մտածելակերպ, որն իրենց հնարավորություն է տալիս ձեռք բերվող տեղեկությունները փոխկապակցելու այն նպատակի հետ, որի իրականացման համար կարող են օգտագործվել այդ տեղեկությունները: Խնդիրների լուծման և ուսման գործընթացի հաջողությունը կախված է աշակերտների դպրոցական և արտադպրոցական արդյունավետ աշխատանքից: Առաջադրանքների խմբային կատարումը խնայում է ժամանակը և զարգացնում է խմբի անդամների շփման և բանավոր խոսքի կարողությունները:

²Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.

1.2 Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսում

Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսումը նորարարական եղանակ է, որի դեպքում օգտագործվում են նոր նյութը լուծում պահանջող խնդրի տեսքով ներկայացման մանկավարժական կառուցողական մեթոդներ: Ուսուցման այս եղանակի կիրառման հիմնական քայլերն են՝

1. առաջադրանքի սահմանումը,
2. տեղեկությունների որոնման տարատեսակազմավարությունները,
3. տվյալներ և տեղեկություններ ստանալու մատչելիությունը (որտեղ),
4. տեղեկությունների օգտագործումը և խնդիրների լուծումը,
5. սինթեզը,
6. գնահատումը:

Համագործակցային քննարկումը աշակերտների հաղորդակցման և ճարտասանական կարողությունները զարգացնելու լավ եղանակ է: Քննարկման ընթացքում բոլոր մասնակիցները հնարավորություն ունեն խոսելու (պայմանով, որ սահմանված կանոնները պահպանվում են):

Այս եղանակի փուլերն են՝

1. քննարկումը վարողն առարկայի վերաբերյալ հակասական հայտարարություններ է անում, այդ հայտարարությունները փակցված են սենյակի տարբեր մասերում,
2. յուրաքանչյուր աշակերտ, ըստ իր կարծիքի կամ ընկալման, կանգնում է այդ հայտարարություններից մեկի մոտ,
3. քննարկման համար խմբեր ձևավորելուց հետո վարողը ժամանակ է սահմանում՝ հնչեցված հայտարարությանը կողմ փաստարկները ներկայացնելու համար,

4. փաստարկները պատրաստելուց հետո յուրաքանչյուր խումբ ընտրում է իր խոսնակին,

5. խոսնակները նստում են սեղանի շուրջ և ստանում այսպես կոչված «քննարկման խաղանիշեր» (3–6 հատ՝ կախված քննարկման համար սահմանված ժամանակահատվածից և մասնակիցների թվից),

6. խմբի անդամները շարվում են իրենց խոսնակի հետևից և նույնպես խաղանիշեր են ստանում, խաղանիշերն օգտագործվում են հետևում կանգնած աշակերտներին քննարկման մեջ ներգրավվելու նպատակով,

7. իր փաստարկներից յուրաքանչյուրը ներկայացնելիս խոսնակն իր խաղանիշերից մեկը դնում է սեղանի կենտրոնում: Խաղանիշերը որոշում են ելույթների թիվը: Մեկ փաստարկի գինը մեկ խաղանիշ է: Այս եղանակն օգտագործելով՝ ուսուցիչը ոչ միայն կառավարում է քննարկման ժամանակը, այլև աշակերտներին սովորեցնում է իրենց փաստարկները ձևակերպել հստակ և հակիրճ:

Վաղ տարիքում երեխայի համար կարևոր են գնահատականները, սակայն նրանց ընկալումը չափազանց զգացմունքային է:

Անհրաժեշտ է ավելի շատ ուշադրություն դարձնել ուսանողի դրական կողմերին: Ավելի լավ գնահատականներ տվեք՝ խրախուսելով դրական վերաբերմունք առարկայի հանդեպ կամ այն ուսումնասիրելու ցանկություն: Վատ գնահատականները պետք է օգտագործվեն միայն որպես վերջին միջոց և չափազանց հազվադեպ:

Կամ, եթե աշխատանքը կատարվում է անբավարար, ապա մի գնահատեք այն (դրեք կետեր), պարտքը՝ կրկին հանձնելու համար:

Արդյունավետ միջոց կլինի նոթատետրում ավելի գովելի խոսքեր գրելը, եթե երեխային հաջողվի ինչ-որ բանում, երեխաների համար սա շատ կարևոր է: Ձախողման դեպքում խնդրեք նորից վերցնել թեստը, բառերը սովորեք կոնկրետ ամսաթվով և պահանջվող ծավալի ցուցակով:

«Հուզական ֆունկցիան դրսևորվում է նրանով, որ ցանկացած տեսակի գնահատում (այդ թվում՝ նշոցներ) որոշակի հուզական ֆոն է ստեղծում և առաջացնում է ուսանողի համապատասխան հուզական ռեակցիա: Իսկապես, գնահատականը կարող է ոգեշնչել, ուղղորդել դժվարությունները հաղթահարելու, աշակցություն ցուցաբերել, բայց կարող է նաև նեղանալ, գրել «laggards» կատեգորիայում, բարդացնել ցածր ինքնագնահատականը, խաթարել շփումը մեծահասակների և հասակակիցների հետ³:

Իհարկե, ցանկացած ձևով ծնողներին ուղղված հաղորդագրությունները այն մասին, որ աշակերտը հետ է մնում, նույնպես օգնում են՝ տանն ուղարկելով վերահսկման աշխատանքների տեսոր:

«Այն դեպքերում, երբ կամայական ջանքերն ուղեկցվում են դրական հույզերով և վիճակներով (ձեռք բերվածի բավարարվածությունը, ինքնավստահությունը, կատարվածի օգտակարության և նշանակության գիտակցումը, սեփական հպարտության և ինքնագնահատականի զգացումը), այն անցնում է կամային լարվածության, լարվածության վիճակի: Ժամանակի ընթացքում այս վիճակը դառնում է սովորույթ, որը մղում է հաղթահարելու շրջակա միջավայրի դիմադրողականությունը, և սովորությունը վերածվում է կամքի որակի, վերածվում է բնավորության հատկանիշի⁴:

³ Контроль и оценка результатов обучения в начальной школе. Министерство Общего И Профессионального Образования Российской Федерации. Письмо от 19 ноября 1998 года N 1561/14- 15Источник

⁴ Глоточкин А.Д., Пирожков В.Ф. Воля и ее воспитание. – М.: научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1969. – стр. 39

2. Երբ ասում ենք, որ բոլոր մարդիկ տարբեր են, նկատի ունենք հենց դա:

Ավելի լավ է, որ երեխան ինչ-որ բան չհիշի և չսովորի, ոչ թե ինչ-որ բան սովորի կամ չհասկանա: Սա կարող է փոխհատուցվել ապագայում, բայց սովորելու կամ դպրոց գնալու հանդեպ բացասական վերաբերմունքնայլևս հնարավոր չի լինի փոխել:

«Ուղղագրության փոփոխությունները, ուղղագրության և գրաֆիկայի առանձնահատկությունների խախտումները կարող են որոշվել առողջական վիճակի և հոգեներգործուն վիճակի շեղումներով, որոնք դրսևորվում են աշխատանքային կարողությունների և հոգնածության

նվազման հետ, ինչը կապված է երեխայի գուտ ոտնաչափ պահանջների և ֆունկցիոնալ կարողությունների միջև եղած անհամապատասխանության հետ: Ըստ Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի Տարիքային ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտի տվյալների՝ մինչ օրս գրելու դժվարություններ ունեցող երեխաների թիվը հասնում է 20-30% -ի, այսինքն՝ յուրաքանչյուր դասարանում սովորում է 7-9 ուսանող: Տարրական դպրոցում այս դժվարությունները չեն վերջանում. 5-րդ դասարանի աշակերտների շրջանում նման երեխաները 20-25% են, այսինքն գրելու բոլոր դժվարությունները շարունակում են մնալ կրթության հետագա փուլերում: Բոլորովին ճիշտ և ճիշտ չէ բոլոր բոլորովին տարբերվող երեխաների միօրինակությունից (զուգահեռություն, կլորություն, հակում, բարձրություն) տառերի, թվերի, տառերի, թվերի, թվերի և բառերի տարրերի գրման պահանջը:

Ուսուցչի գործողությունները պետք է լինեն ճշգրիտ, հանդուրժող, առանց բացասական գուգորդման:

Ավելի լավ է, որ երեխան ինչ-որ բան չհիշի և չսովորի, ոչ թե ինչ-որ բան սովորի կամ չհասկանա: Սա կարող է փոխհատուցվել ապագայում, բայց սովորելու կամ դպրոց գնալու հանդեպ բացասական

վերաբերմունքնայլևս հնարավոր չի լինի փոխել:

Ուսուցիչը պետք է աջակցի աշակերտի՝ գիտելիքի ցանկությանը, ստեղծի դրական ուղերձ և ձևավորի ավելին սովորելու ցանկություն:

Պատիժը, բացասական վերաբերմունքը, ստիպելով երեխային կատարել այնպիսի գործողություններ, որոնց նպատակը նա չի հասկանում: Այս ամենը ստեղծում է բացասական վերաբերմունք, ձևավորում է անտարբերություն երեխայի մոտ գիտելիքների ձեռքբերման նկատմամբ:

ԳԼՈՒԽ 2. ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

2.1. Հիմնական հասկացություններ

Կրթության առանձնահատուկ պայմաններ - երեխայի հանրակրթական հիմնական ծրագրի յուրացմանը նպատակաուղղված առարկայական ծրագրերի և ուսուցման մեթոդների, ուսուցման անհատական տեխնիկական միջոցների, հարմարեցված միջավայրի, ինչպես նաև մանկավարժական, սոցիալական և այլ ծառայությունների ամբողջություն:

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխա – ուսուցման հետ կապված դժվարություններ, այդ թվում՝ զարգացման ֆիզիկական կամ մտավոր առանձնահատկություններ ունեցող երեխա, որի կողմից հանրակրթական հիմնական ծրագրերը յուրացնելու համար անհրաժեշտ են կրթության առանձնահատուկ պայմաններ:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ - ուսումնամեթոդական, հոգեբանական և մանկավարժական աջակցություն, որը ցուցաբերվում է սովորող երեխային, նրա ծնողին և մանկավարժական աշխատողին:

Երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում – երեխայի կրթական ծրագրերին մասնակցության դիտարկման, երեխայի զարգացման հնարավորությունների բացահայտման և կրթության առանձնահատուկ անհրաժեշտ պայմանների սահմանման գործընթացների անհրաժեշտությունը:

Անհատական ուսուցման պլան – հանրակրթության պետական և առարկայական չափորոշիչների, ծրագրերի և երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի հիման վրա կազմված Փաստաթուղթ, որը սահմանում է երեխայի կրթության կազմակերպման տարեկան նպատակը, խնդիրները և դրանց հասնելու գործողությունները (ներառյալ աջակցող ծառայությունները):

9 տարեկան երեխան կարողանում է ինքնուրույն կազմակերպել

պարահանդես կամ գոնե արժանի է նման հնարավորության: Հատկապես, եթե նա պարուն է դպրոցից դուրս: Կրկին, հնարավոր չէ երեխային թույլ տալ նախապես որոշել և մտածել նրա որոշման մասին, որպեսզի նա կարողանա պատրաստել պատասխան և գնահատել իր ուժերը: Հատկապես, ապավինելով տվյալ երեխայի գործողությունների և որոշումների դանդաղեցմանը:

Անհրաժեշտ է երեխային հնարավորություն ընձեռել ցույց տալու իր ունակությունները: Շնորհիվ դրա՝ նա անկեղծ ցանկություն կունենա ինչ-որ բան անելու:

Ուսուցման կազմակերպման եղանակ է նաև դերախաղը: Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքն անձնավորելու փորձ է: Որպես հիմնական հասկացություններ հանդես են գալիս դերը և նույնացումը: Դա նշանակում է, որ աշակերտները դեր են խաղում՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Կախված առաջադրանքից՝ նրանք կարող են մարմնավորել հենց իրենց՝ որոշակի իրավիճակում կամ էլ որոշակի բնութագիր ունեցող: Բայց նույնիսկ վերջին դեպքում աշակերտի անձը փոխազդեցության մեջ է մտնում իր կողմից մարմնավորվող կերպարի հետ: Ահա թե ինչպես, իդեալական դեպքում, նրանք կարող են հասկանալ խնդիրը սեփական փորձառության միջոցով⁶:

Դերախաղի, ինչպես նաև գործնական աշխատանքի վրա հիմնված մեթոդի դեպքում հարց է ծագում՝ արդյոք այն պետք է նախորդի, թե՞ հաջորդի ուսուցչի կողմից նոր թեմայի ներկայացմանը (եթե, իհարկե, նման ներկայացումը տեղի է ունենում դասի ընթացքում): Համաձայն ավանդական տեսակետի՝ դերախաղը խաղ է, որը պետք է անցկացնել միայն լուրջ աշխատանքն ավարտելուց հետո, ավելին՝ անհնար է որևէ բան ներկայացնել, երբ աշակերտները դեռևս չեն յուրացրել տվյալ նյութի փաստերը: Որոշ դեպքերում դա այդպես է, որոշ դեպքերում՝ ոչ:

Հաճախ աշակերտների համար դերախաղը դառնում է անհետաքրքիր, երբ արդեն հայտնի է, թե նրանք ինչպես պետք է գործեն: Մինչդեռ, եթե աշակերտները որոշակի իրավիճակ են ներկայացնում, նրանք կարող են իրենց անձնական փորձը համադրել ներկայացվող գիտելիքին հաջորդիվ⁶:

Համագործակցային մանկավարժական տեխնոլոգիայի կիրառումը կարելի է պայմանականորեն բաժանել 3 հիմնական փուլերի

1. ուսումնական նյութի նախապատրաստում
2. աշակերտների նախապատրաստում համատեղաշխատանքին
3. բուն ուսումնական աշխատանքի ընթացքը

⁶ Հ. Մախչանյան, Ալ. Մանուկյան, Մանկավարժության ընդհանուր հիմունքներ, Երևան, 1997:

⁷ Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.

Սա այն տեխնոլոգիաներից է, որի ներդրումը կրթության կարևոր պայման է հանդիսանում: Քանի որ կրթության ամբողջ նպատակը երեխաների ներգրավելն է ուսուցման գործընթացին և բացի այդ ինտեգրելը կոլեկտիվում՝ առանց որևէ խտրականության: Իսկ այս տեխնոլոգիան հենց ինքը մի միջոց է ոչ միայն այս նպատակը իրականացնելու, այլև սովորողների կրթական կարիքների բացահայտմանն առումով: Սա կնպաստի նրան, որ ուսուցիչը, գնահատելով սովորողների ուսումնական հնարավորությունները և կարիքները, թույլ կարողություններով երեխայի համար առավել բարձր կարողություններով աշակերտի հետ համագործակցելու հնարավորություն ստեղծի: և աջակցություն կստանա վերջինիս կողմից: Հայտնի է, որ խմբակային կամ զույգերով աշխատանքը ավելի է մտերմացնում աշակերտներին, այսինքն՝ դա նպաստում է, որ կրթության երեխաները իրենց զգան կոլեկտիվի մի մաս և այնտեղ ունենան իրենց ուրույն դերը: Այս ամենը առավել լավ պատկերացնելու համար տեսնենք, թե իրականում այս տեխնոլոգիան ինչպես է կիրառվում ուսուցման գործընթացում.

Հայտորոշիչ նշված մեթոդի կիրառման բուն ուսումնական աշխատանքի կատարման փուլում կարող է կազմակերպվել.

- ✓ փոխադարձ ուսուցում ուսուցիչ – աշակերտ դեերային խաղիտեսքով,
- ✓ զույգերով մտքերի փոխանակման, լրացուցիչ տեղեկատվության որոնման տեսքով,
- ✓ փոքր և մեծ խմբերով յուրացման և որոնողական աշխատանքկազմակերպելու միջոցով:

Սովորողների կարիքների տեխնոլոգիայի կիրառումը նպաստում է . ուսուցման արդյունավետության բարձրացմանը՝ ավելի լավ է յուրացվում և մտապահվում ուսումնական նյութը,

- ✓ տրամաբանական մտածողության զարգացմանը,
- ✓ խթանում է ուսման բարձր

- ✓ ճանաչողական դրդապատճառների ձևավորմանը,
սովորողների ուսումնական կարիքները ոչ ճշգրիտ
ճշգրիտ ձևով ընկալելուն:

2.2. Սովորողների գործունեության գնահատման գործընթացը

Սովորողների ուսումնական կարիքների ուսումնասիրման ու գնահատման մեթոդների շարքում է ծրագրավորված ուսուցման տեխնոլոգիան: «Աշխարհագրություն» դասընթացում նշված տեխնոլոգիայի իմաստը պայմանավորված է նրանով, որ ապահովում է հետադարձ կապ ուսուցման ողջ գործընթացում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու սովորողի ուսումնական կարիքների մասին: Դրա համար ուսուցման նյութը բաժանվում է ոչ շատ մեծ, սակայն տրամաբանական ամբողջություն կազմող մի քանի մասերի, որոնք անվանվում են ուսուցման քայլեր: Այսպիսով՝ ուսումնական նյութը սովորողին ներկայացվում է հատված առ հատված: Ուսումնական ամեն քայլ, որն իր մեջ ամփոփում է ավարտուն ինֆորմացիոն հատված, ներկայացվում է սովորողներին ինքնուրույն ուսումնասիրելու համար:

Ծրագրավորված ուսուցման տեխնոլոգիայի կիրառման ներկայացված ուսումնական նյութը ապահովում է ամեն աշակերտի ամբողջ նյութի բոլոր հատվածների յուրացում և նկատի է առնում բոլոր սովորողների ուսման առանձնահատկություններն ու ուսման տեմպերը: Այս տեխնոլոգիան իհարկե չի կարող չկիրառվել կրթության հատուկ կարիք ունեցող երեխաների կրթական կարիքները ուսումնասիրելիս: Ծրագրային ուսուցման տեխնոլոգիան միջոց է, որով ուսուցիչը իր ուսուցանվող նյութը կարող է հասցնել դասարանի բոլոր աշակերտներին՝ անկախ նրանց կարողությունների, ընդունակությունների մակարդակից: Այստեղ ակնհայտ է ուսուցման անհատական մոտեցման սկզբունքը: Աշակերտները ուսուցանվող նյութը յուրացնում են աստիճանաբար, և եթե որևէ «քայլի» վրա

դժվարանում են, ապա չեն անցնում հաջորդ «քայլին» այնքան ժամանակ միջև չեն յուրացնի նախորդը:

Սյս տեխնոլոգիայի կիրառումը ուսումնական գործընթացում ենթադրում է հետևյալ առավելությունները.

- ✓ Աշակերտները աշխատում են իրենց հարմար տեմպով՝ մեկնարագ, մյուսը ավելի դանդաղ:

- ✓ Ապահովում է մշտական հետադարձ կապ ուսուցչի հետ՝ հասկացավ – չհասկացավ այս հատվածը, գիտի, թե չգիտի այն:

- ✓ Սովորողը չի ունենում բացթողումներ իր գիտելիքների մեջ:

Ինչպես իրավացիորեն նշվում է, ուսուցիչը պետք է հետամուտ լինի, որ ուսումնառության տարիներին սովորողների ձեռք բերած գիտելիքները լինեն միջոց՝ համապատասխան կարողությունների և հմտությունների ձևավորման ու զարգացման համար, որպեսզի արդյունքում ունենանք համագործակցող, տրամաբանող, առողջ բանավեճի պատրաստ, իր մտքերն ազատ արտահայտող, սեփական կարծիքն ունեցող, ստեղծագործող, ինքնուրույն գործունեություն ծավալող անձ-քաղաքացի՝ ունակ՝ ինքնակազմակերպվելու և պատասխանատու՝ իր կատարած արարքների համար⁸: Այստեղից եզրակացնում ենք, որ սովորողին անհրաժեշտ են ոչ միայն խորը և կայուն գիտելիքներ, այլև կրթական համապատասխան կարողություններ, սոցիալանձնային անհրաժեշտ որակներ՝ կյանքում իրենց ավելի ճիշտ դրսևորելու և հասարակությանը հեշտ ինտեգրվելու տեսանկյուններից:

Դասագիրքն աշակերտների համար հիմնական ուսուցման միջոցն է, ուստի ուսուցման գործընթացում պետք է օգտագործվի վերջինիս բոլոր հնարավորությունները և մեթոդական լիարժեքությունը:

Սովորողների կրթական կարիքները ուսումնասիրելիս պետք հաշվի առնել նշված մեթոդական առաձնահատկությունները:

1. Կարևոր է հիշել. աշակերտներից յուրաքանչյուրն աշխատում է սեփական տեքստի վրա:

2. Ոչ մի այլ դաս այնքան կողմնորոշված չէ դեպի աշակերտի անհատականությունը, որքան խոսքի զարգացման դասերը:

3. Չպետք է մոռանալ նաև խոսքի զարգացմանը միտված աշխատանքի այնպիսի կարևոր բաղադրիչը, ինչպիսին է խոսքի նմուշի առկայությունը:

4. Խոսքի զարգացման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքը շատ ժամանակ է զբաղեցնում և ուսուցչից պահանջում է դասի յուրաքանչյուր հատվածի համար նախատեսված խնդիրների բժախնդիր իրականացում:

Աշակերտների անհատական կարիքների ուսումնասիրման մեթոդների շարքո Թղթապանակը սովորողների ձեռքբերումների գնահատման և վերահսկման նոր ձև է: Հիմնական իմաստն է՝ ցույց տալ այն ամենը, ինչին ընդունակ է սովորողը: Ընդհանուր առմամբ ուսումնական թղթապանակը սովորողի ուսումնական գործունեության արդյունքների և նմուշների կազմակերպման, ինչպես նաև արտաքին աղբյուրների համապատասխան տեղեկատվական նյութերի հավաքածու է: Այն նախատեսված է սովորողի ուսումնական մակարդակի բազմակողմանի քանակական և որակական վերլուծության և նրա ուսումնական գործընթացի հետագա շտկման համար:

Այսպիսով՝ ուսումնական թղթապանակը սովորողների անհատական կարիքների գնահատման, ուսումնասիրման միջոց է, որը նպաստում է սովորողների, ուսուցիչների համագործակցությանը, հնարավորություն է ընձեռում գնահատելու ուսման ընթացքում ներդրված ջանքերը, ձեռքբերումներն ու առաջընթացը:

Ընդհանուր առմամբ նաև առաջադրանքները, ուսումնական թղթապանակի ստեղծումը և այլն:

⁸ Մոդուլ հերթական ատեստավորման ենթակա տարրական դասարանների ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման վերապատրաստման դասընթացներ, Երևան, 2017, էջ 10:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, կառուցողական մանկավարժությունն ընդհանուր հասկացություն է: Այն ոչ թե մեթոդ է, այլ մոտեցում, որը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ անհատն իր գիտելիքները ձևավորում (զարգացնում) է՝ ակտիվորեն մասնակցելով ճանաչողական գործընթացին:

Համագործակցային մանկավարժության նպատակն այնպիսի մեթոդների կիրառումն է, որոնք ուսման գործընթացը վերածում են սոցիալական շփման: Հիմնական իմաստն աշակերտների՝ որպես գործընկերների խմբի համագործակցությունն է: Գոյություն ունեն համագործակցային կրթության և ուսուցման բազմաթիվ մեթոդներ (նախագծերի մեթոդը, քննարկումը, խնդիրների լուծման վրա հիմնված և դիտարկման միջոցով իրականացվող ուսումը և այլն): Այս մեթոդներից յուրաքանչյուրի համար գոյություն ունեն համատեղ աշխատանքի տարատեսակ եղանակներ, վարժություններ և առաջարկություններ:

Ուսուցման կազմակերպման եղանակ է նաև դերախաղը: Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքն անձնավորելու փորձ է: Որպես հիմնական հասկացություններ հանդես են գալիս դերը և նույնացումը: Դա նշանակում է, որ աշակերտները դեր են խաղում՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Եթե համագործակցային ուսուցման հիմնական սկզբունքները չեն պահպանվում, համագործակցային ուսումը տեղի չի ունենում: Նախագծային մեթոդը պահանջում է աշակերտների աշխատանքի գիտակցված ծրագրում: Ծրագրումը կատարվում է երկու տարբեր մակարդակներով: Անհրաժեշտ է, որ ուսուցիչները գիտակցեն համագործակցության և տարբերակման կարևորությունները, գաղափար ունենան կազմակերպման եղանակների բովանդակության մասին և հաջողությամբ կիրառեն ուսուցման եղանակների ընձեռած հնարավորությունները:

ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Հ. Մախչանյան, Ալ. Մանուկյան, Մանկավարժության ընդհանուր հիմունքներ, Երևան, 1997:
2. Մանկավարժություն (թարգմ. Հ. Հարությունյան), Երևան, 1948:
3. Մանկավարժություն, Յու. Բարանսկու խնդիրները, Երևան, 1996:
4. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: учебник для студ.пед.вузов. — М.: ВЛАДОС, 1999. — Кр. 1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.: ил
5. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.
6. Контроль и оценка результатов обучения в начальной школе. Министерство Общего И Профессионального Образования Российской Федерации. Письмо от 19 ноября 1998 года N 1561/14-15.
7. Глоточкин А.Д., Пирожков В.Ф. Воля и ее воспитание. – М.: научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1969. – стр. 39
8. 5. Савельев С.В. Изменчивость мозга — М.: ВЕДИ, 2014. — 192 с.